

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Detaljhandelsns geografi – Handelsområden

Ämnesområde

Miljö

Statistikområde

Markanvändning

Produktkod

MI0815

Referenstid

2020-12-31

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	SCB
Kontaktinformation	Linus Rispling
E-post	mark.vatten.gis@scb.se
Telefon	+46 10 479 45 69

Innehåll

1	Statistikens sammanhang	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	5
2.4	Insamlingsförfarande.....	5
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	5
2.4.2	Mätning.....	6
2.4.3	Bortfallsuppföljning	6
2.5	Bearbetningar.....	7
2.5.1	Bearbetningssteg	7
2.5.2	Urval av detaljhandelsföretag	7
2.5.3	Bearbetning av byggnadspolygoner	7
2.5.4	Bearbetning av fastighetspolygoner.....	9
2.5.5	Filtrering av potentiella handelsområden	10
2.5.6	Kosmetiska bearbetningar	12
2.5.7	Granskning av de preliminära handelsområdena	13
2.6	Granskning.....	13
2.6.1	Granskning under insamlingen	13
2.6.2	Granskning av mikrodata	14
2.6.3	Granskning av makrodata	14
2.6.4	Granskning av redovisning	14
2.7	Skattningsförfarande	14
2.7.1	Principer och antaganden	15
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	15
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	16
2.7.4	Röjandekontroll	16
3	Genomförande	17
3.1	Kvantitativ information.....	17
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	17

1 Statistikens sammanhang

SCB publicerar intermittent undersökningen Handelsområden. Statistiken redovisar fakta om detaljhandel i Sverige, avseende geografisk utbredning och klassificering av mark. Statistiken är en totalundersökning och bygger på sammanställning av ett stort antal källor.

I undersökningen ingår att ringa in och avgränsa områden som innehåller koncentrationer av arbetsställen inom detaljhandel. Avgränsningen görs med hjälp av uppgifter från SCB:s företagsdatabas, där kluster av arbetsställen inom branschen detaljhandel ringas in. Statistik redovisas för varje enskilt handelsområde, men även summerat för tätorter, kommuner, län och riket.

Syftet med undersökningen är att ge en både översiktlig och heltäckande bild av handelsområden i Sverige, avseende geografisk utbredning och hur mycket mark de tar i anspråk.

Statistiken kan användas som underlag för analyser av detaljhandelns utveckling i Sverige. Den kan exempelvis utgöra grund för fysisk planering och för att följa utvecklingen av handelns geografiska mönster över tid. Den kan också användas som underlag för undervisning, debatt och opinionsbildning. En aspekt inom området är den strukturomvandling där handeln koncentreras till färre men större handelsplatser. I det sammanhanget finns behov av att kunna följa var och när detta sker, för att kunna besvara frågor av typen "vilka handelskluster lyckas växa och överleva och vilka glesas ut och försvinner?".

Undersökningen finns även dokumenterad i en kvalitetsdeklaration, tillgänglig på websida <https://www.scb.se/mi0815>.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

Centrala målstorheter i undersökningen är antal handelsområden, antal anställda och markanspråk i förhållande till total areal för tätorten/kommunen/ länet/riket.

2.2 Ramförfarande

Ram för skapandet av handelsområden är arbetsställen i SCB:s företagsdatabas. Rampopulationen är arbetsställen inom branschen detaljhandel. SCB:s handelsområden definieras kortfattat som¹:

¹ En fullständig redogörelse för definitionen finns i rapport och kvalitetsdeklaration på undersökningens webbsida <https://www.scb.se/mi0815>.

En koncentration av arbetsställen med SNI 47 Detaljhandel, vilka tillsammans bildar ett geografiskt avgränsat område, bestående av:

- 1. minst fem detaljhandelsföretag, eller*
- 2. fyra detaljhandelsföretag, vilka tillsammans har minst 100 anställda.*

Ram för statistiken över handelsområden är de av SCB skapade handelsområdena, enligt ovanstående definition. Rampopulationen är densamma.

Statistiken har mellan referensår 2015 och 2020 genomgått mindre förändringar avseende urval av arbetsställen som ska ingå.² Allt arbete har gjorts i GIS-miljö samt SQL Server med hjälp koordinatsatta register och Lantmäteriets geografiska grunddata.

Observationsobjekt är de av SCB skapade handelsområdena, som undersökningen redovisar statistik för. Uppgiftskällor för skapandet av objekten har varit data från följande koordinatsatta register:

- SCB:s företagsdatabas³, referenstidpunkt 2020-12-31
- Lantmäteriets geografiska grunddata avseende september 2021 (Topografi 10 Nedladdning, vektor)⁴ med uppgifter om byggnader, fastigheter, vägar, vatten, marktäckte, samt gränser för kommuner och län.
- Fastighetstaxeringsregistret⁵ med information om typkod, 2020
- Registret över totalbefolkningen⁶ 2020-12-31
- SCB:s tätorter⁷ 2020
- Nationella vägdatabasen (NVDB)⁸, 2020-12-31

Register och geodata har hämtats internt på SCB eller via kontakter med ansvariga myndigheter.

2.3 Förfaranden för urval och utslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Undersökningen omfattar samtliga arbetsställen med en SNI-kod som börjar med följande två eller tre siffror, där arbetsstället har minst 1 anställd:

² Se kvalitetsdeklarationen på undersökningens webbsida <https://www.scb.se/mi0815> för en mer detaljerad beskrivning.

³ www.scb.se/nv0101

⁴ <https://www.lantmateriet.se/globalassets/geodata/geodataprodukter/pb-topografi-10-nedladdning-vektor-1.12.pdf>

⁵ www.scb.se/bo0601

⁶ www.scb.se/be0101

⁷ www.scb.se/MI0810

⁸ <https://www.nvdb.se/sv>

- SNI-kod 47, detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar, förutom SNI kod 479, detaljhandel, ej i butik, på torg eller marknad.
- SNI-kod 453, handel med reservdelar och tillbehör till motorfordon utom motorcyklar.
- SNI-kod 454, handel med och service av motorcyklar inklusive reservdelar och tillbehör.

Urvalet har designats utifrån vilken detaljhandel som anses relevant i sammanhanget, samt hur SNI-klassificeringen är uppbyggd.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Undersökningen innehåller inte uppgifter om arbetsställen med 0 anställda.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Följande registerversioner och geodata har samlats in till undersökningen:

- SCB:s företagsdatabas⁹, referenstidpunkt 2020-12-31
- Lantmäteriets geografiska grunddata avseende september 2021 (Topografi 10 Nedladdning, vektor)¹⁰ med uppgifter om byggnader, fastigheter, vägar, järnvägar, vatten, marktäckte, samt gränser för kommuner och län.
- Fastighetstaxeringsregistret¹¹ med information om typkod, 2020
- Registret över totalbefolkningen¹² 2020-12-31
- SCB:s tätorter¹³ 2020
- Nationella vägdaten (NVDB)¹⁴, 2020-12-31

Data som har använts i undersökningen är enbart registerdata och geodata. Informationen har hämtats internt på SCB eller via kontakter med ansvariga myndigheter. Data från SCB har levererats i SQL-databaser. Data från Lantmäteriet och Trafikverket har hämtats via webbtjänster, tillgängliga via myndigheternas webbplatser. Tidpunkt för leveranserna är strax efter registerversionernas referensdatum, så snart som data har varit färdigt. Det innebär att data som har avsett årsskiftet 2020/2021 har beställts och levererats under första kvartalet av 2021. Ett undantag gäller dock Lantmäteriets geografiska

⁹ www.scb.se/nv0101

¹⁰ <https://www.lantmateriet.se/globalassets/geodata/geodataprodukter/pb-topografi-10-nedladdning-vektor-1.12.pdf>

¹¹ www.scb.se/bo0601

¹² www.scb.se/be0101

¹³ www.scb.se/MI0810

¹⁴ <https://www.nvdb.se/sv>

grunddata "Topografi 10 Nedladdning, vektor" som ersatte den tidigare Fastighetskartan och blev tillgängligt först hösten 2021.

Registerversionerna har innehållit de data som har varit relevanta för SCB:s undersökningar om markanvändning i Sverige. Avseende företagsdatabasen är de viktigaste variablerna då cfarnr (det vill säga arbetsställe-ID), antal anställda, företagsnamn, arbetsställebenämning, antal anställda, adress, SNI-kod och koordinater.

Registret över totalbefolkningen har koordinatsatts med koppling till Lantmäteriets byggnadskoordinat. Arbetet har gjorts internt på SCB.

Registret över tätorter har skapats på SCB, se dokumentation av undersökning på www.scb.se/mi0810.

Avseende data från Lantmäteriet och Trafikverket, så har detta varit totala uttag, som har innehållit alla ingående variabler i registren. Den viktigaste registerinformationen för dessa är dock geodata i form av polygoner.

2.4.2 Mätning

För information om insamling av registeruppgifter, se dokumentation av respektive register. Länkar till mer information finns som fotnoter i avsnitt 2.2 och 2.4.1 ovan. Se även kvalitetsdeklarationen för undersökningen.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Undersökningen baseras helt på totalregister. Svartsbortfall förekommer därför inte i denna undersökning.

Framförallt företagsdatabasen har partiellt bortfall av vissa variabler, vilket för denna undersöknings del handlar om avsaknad av SNI-kodning, adress, koordinat, arbetsställe och företag. Det partiella bortfallet i Lantmäteriets geografiska grunddata, som berör denna undersökning, avser byggnader och klassning av dessa. En utförlig beskrivning av bortfallet och hur det kan påverka statistikens kvalitet finns i kvalitetsdeklarationen på undersökningens webbsida <https://www.scb.se/mi0815>.

SCB:s arbetsgrupp för markanvändningsstatistik för en intern dialog med företagsdatabasen och kvalitetsansvariga på SCB om möjligheterna att förbättra kvaliteten på registrets adresser och kopplingar till koordinater. Kontakter har även tagits med andra berörda myndigheter, som Bolagsverket, Skatteverket och Lantmäteriet. Exempelvis deltar SCB i SIS kommitté för belägenhetsadresser, "Belägenhetsadresser SIS/TK 466 - Standardutveckling".

Lantmäteriet har en särskild support för kvalitetsfrågor rörande deras register och geodata. SCB har i förekommande fall kontaktat denna.

2.5 Bearbetningar

Handelsområden har skapats med hjälp av bearbetningar i GIS-programvara¹⁵ och SQL Server. Samtliga steg i avgränsningen har gjorts med hjälp av automatiska beräkningar, vilka har dokumenterats i script. SCB:s ambition har varit att utveckla en fullständigt automatisk metod för att ringa in och avgränsa handelsområden. På grund av kvalitetsbrister i indata har det dock inte gått att genomföra fullt ut, med tillfredställande kvalitet på slutresultat.

Varje handelsområde har getts en unik alfanumerisk kod.

Statistiken har beräknats i GIS, med avslutande bearbetning i SQL Server.

2.5.1 Bearbetningssteg

För att avgöra om det föreligger en koncentration av arbetsställen, kopplas arbetsställen till byggnad och/eller fastighet i flera bearbetningssteg. De olika bearbetningsstegen beskrivs i detalj nedan.

2.5.2 Urval av detaljhandelsföretag

Arbetsställen som bedriver detaljhandel och har minst 1 anställd väljs ut från Företagsdatabasen. För att få fram arbetsställen som bedriver detaljhandel används de som har en SNI-kod som börjar med följande två eller tre siffror:

- SNI-kod 47, detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar, *förutom SNI kod 479, detaljhandel, ej i butik, på torg eller marknad*
- SNI-kod 453, handel med reservdelar och tillbehör till motorfordon utom motorcyklar
- SNI-kod 454, handel med och service av motorcyklar inklusive reservdelar och tillbehör

Resultatet av urvalet blir således ett antal arbetsställen där fysisk detaljhandel bedrivs. I den vidare texten kallat detaljhandelsföretag.

2.5.3 Bearbetning av byggnadspolygoner

I nästa steg väljs byggnadspolygoner ut (för att senare kopplas till detaljhandel). Byggnaderna ska vara av typen:

¹⁵ GIS står för geografiska informationssystem och är en programvara som används för analys och bearbetning av geografiska data.

- bostadsbyggnader med detaljtyp flerbostadshus eller ospecificerad
- industribyggnader
- samhällsfunktionsbyggnader med detaljtyp järnvägsstation, kulturbyggnad eller ospecificerad
- verksamhetsbyggnader
- ekonomibygnad
- komplementbyggnad
- övrig byggnad

Eftersom det förekommer en del brister vad gäller kvaliteten i klassificering av byggnadsändamål behöver man använda sig av ett brett urval av olika typer av byggnadsändamål, till och med industribyggnader¹⁶.

Ett ytterligare urval görs. Byggnader kodade med någon av de ovanstående byggnadstyperna matchas mot detaljhandelsföretagen. För att få fram *byggnad där det förekommer detaljhandel* måste det finnas ett detaljhandelsföretag inom 25 meter¹⁷. Dessa används som en byggsten för de vidare bearbetningarna.

Byggnader som består av flerbostadshus konverteras till linjefiler och buffras senare. Dessa behöver bearbetas på ett eget sätt då byggnadsstrukturen ser annorlunda ut i stadskärnorna, där många av dessa byggnader ligger, jämfört med i externa köpcentrum.

Även alla detaljhandelsföretag buffras med 25 meter. Det är viktigt eftersom alla detaljhandelsföretag inte ligger i närheten av en byggnad vilket kan bero på läget för detaljhandelsföretagets adresspunkt.

De ovanstående bearbetningarna resulterar i följande byggstenar:

- detaljhandelsföretag med 25 meters buffertzona
- byggnad (med ändamålskodning enligt ovan) där det förekommer detaljhandel inom 25 meter. Specialbearbetning av byggnader som består av flerbostadshus som blir till linjer

Notera att vissa byggnader som ligger längre än 25 meter från detaljhandelsföretag kan användas för finjusteringen av handelsområdena. I dessa fall är användningen mer av kosmetisk karaktär.

¹⁶ Byggnader kan ha fått fel klassificering eller ett fått ett ändrat ändamål då ett nytt företag flyttat in i byggnaden, vilket inte alltid efterspeglas i kodningen.

¹⁷ I praktiken görs detta genom att den byggnad som ligger närmast detaljhandelsföretaget används så länge den byggnaden finns högst 25 meter bort och byggnaden har ett av de byggnadsändamålen som används.

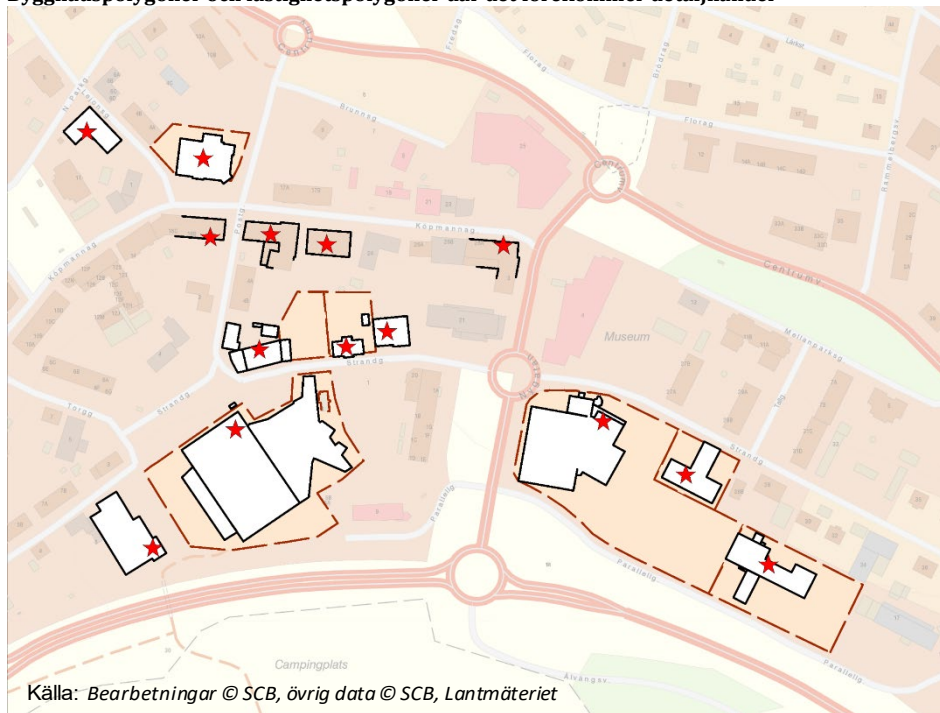
2.5.4 Bearbetning av fastighetspolygoner

Fastighetspolygoner används även för att konstruera handelsområden. Dessa typer av fastigheter används:

- Fastigheter (som inte är långsmala) med fastighetstaxeringskod 325¹⁸
- Fastigheter där det finns detaljhandelsföretag

Fastigheter med stor andel idrottsanläggningar rensas bort.

Byggnadspolygoner och fastighetspolygoner där det förekommer detaljhandel

Röda stjärnor representerar detaljhandelsföretag i bilden ovan. Vita polygoner är byggnader där det förekommer detaljhandel, flerbostadshus är svarta linjer. De brunstreckade polygonerna är fastigheter.

Fastigheter, byggnader och buffrade detaljhandelsföretag framtagna enligt kriterierna ovan utgör de grundläggande byggstenarna för att skapa handelsområden.

Dessa byggstenar klustras med hjälp av en metod baserad på antalet anställda i närliggande detaljhandelsföretag¹⁹. I nästa steg slås de

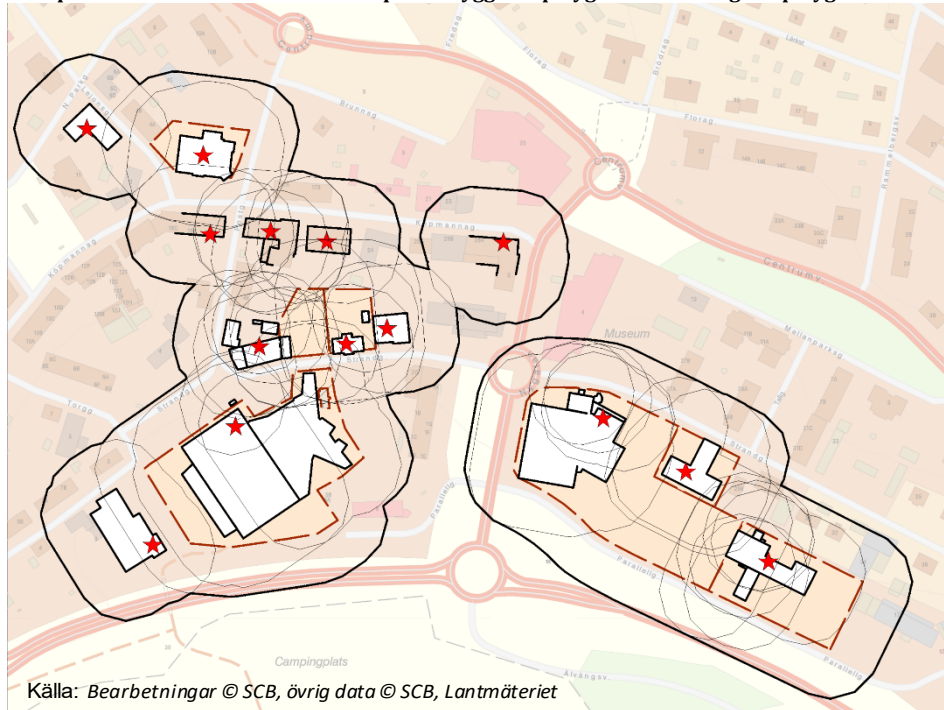
¹⁸ Hyreshusenhet, lokaler

¹⁹ En "klusterram" skapas på följande sätt: Detaljhandelsföretag buffras enligt hur många anställda det finns med följande formel: $33 + 15 * \sqrt{\text{antal anställda}}$. På detta sätt bildas buffertzoner kring detaljhandelsföretagen. Ju fler anställda desto större buffertzoner. Alla dessa buffertzoner slås samman så att de således bildar ett

2023-12-18

grundläggande byggstenarna, buffrade detaljhandelsföretag, utvalda fastigheter och byggnader ihop klustervis.²⁰

Två "potentiella handelsområden" skapas av byggnadspolygoner och fastighetspolygoner

Efter sammanslagning buffras områdena och slås ihop.

2.5.5 Filtrering av potentiella handelsområden

I nästa steg sker en filtrering av potentiella handelsområden. Potentiella handelsområden bildar preliminära handelsområden om det finns:

- minst 4 detaljhandelsföretag och minst 100 anställda inom detaljhandel
- eller*
- minst 5 detaljhandelsföretag om antalet anställda är färre än 100. Då ska även minst 20% av alla anställda vara verksamma inom detaljhandel. Dessutom ska anställda som är verksamma inom detaljhandel utgöra minst 20% av befolkning i området.

slags "klusterramar". Detaljhandelsföretag som ligger nära varandra hamnar på så sätt i samma kluster.

²⁰ Detta sker genom att GIS-operationen "hull" tillämpas inom varje klusterram.

Vissa potentiella handelsområden som inte når upp till något av de två kriterierna har möjlighet att bilda ett "andra chansen-område". Dessa områden måste ha:

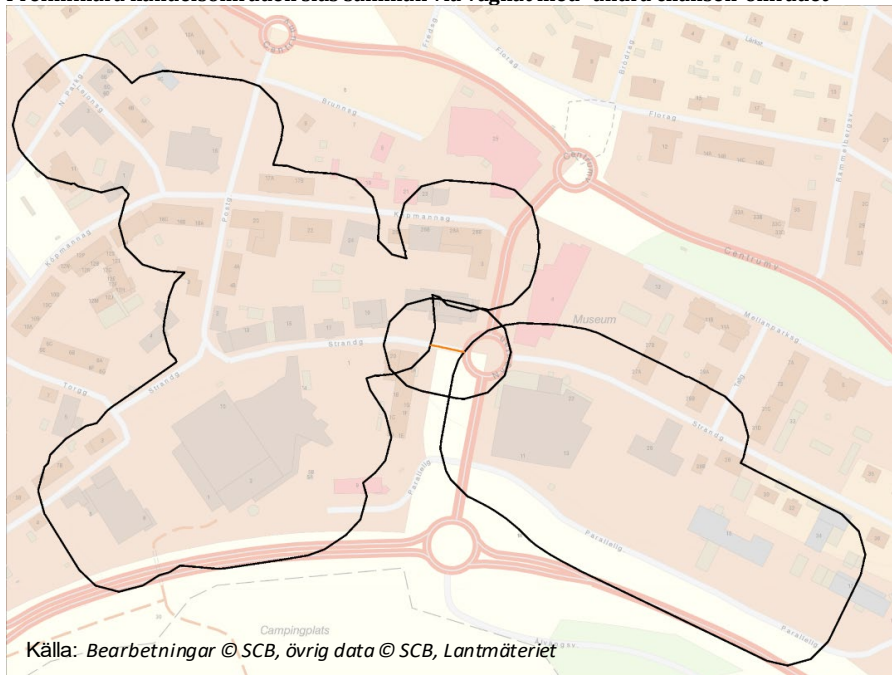
- minst 1 detaljhandelsföretag och minst 100 anställda i området

eller

- minst 1 detaljhandelsföretag och minst 40 anställda i området. Om antalet anställda är färre än 100 ska även minst 20% av alla anställda vara verksamma inom detaljhandel. Dessutom ska anställda som är verksamma inom detaljhandel utgöra minst 20% av befolkning i området.

"Andra chansen-områdena" kan inte bilda preliminära handelsområden på egen hand. Men om dessa områden ligger nära ett preliminärt handelsområde kan de sättas ihop med dessa. Ligger ett "andra chansen-område" högst 150 meter från ett preliminärt handelsområde (beräknat via vägnätet) införlivas det med det preliminära handelsområdet.

Preliminära handelsområden slås samman via vägnät med "andra chansen-området"

Efter att de preliminära handelsområdena skapats görs vissa automatiska kontroller för varje preliminärt handelsområde. Dessa syftar till att identifiera eventuella detaljhandelsföretag som ligger långt bort från de övriga enligt följande kriterier:

- Färre än 5 anställda och mer än 200 meter till närmsta övriga företag
- Färre än 10 anställda och mer än 300 meter till närmsta övriga företag

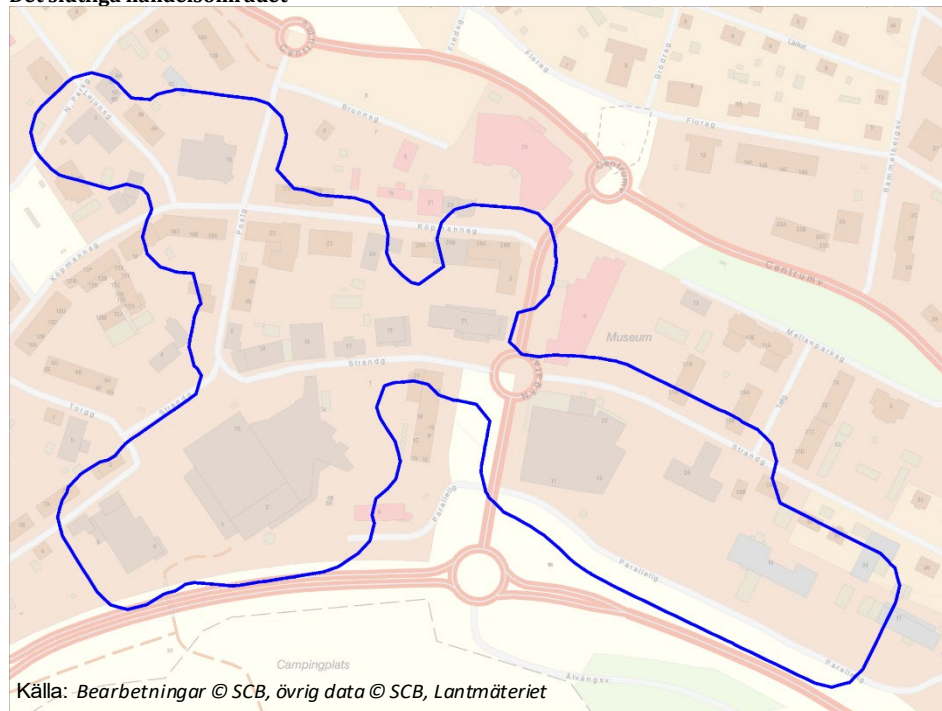
Dessa detaljhandelsföretag och området runt dem tas bort från de preliminära handelsområdena. Anledningen är att de oftast utgör ett slags geografiska outliers. Efter detta steg blir handelsområdena mer kompakta.

2.5.6 Kosmetiska bearbetningar

Vissa kosmetiska bearbetningar görs även av de preliminära handelsområdena. Flygplatser, travbanor, nöjesparker, sportarenor, sjukhusområden, större vattenpolygoner, vägområden för större vägar samt järnvägsområden klipps bort.

Ovanstående är i stora drag en beskrivning av hur skapandet av handelsområdena går till. Ytterligare mindre justeringar och bearbetningar förekommer i produktionsprocessen och har inte beskrivits här. Det kan vara mindre tekniska bearbetningar eller bearbetningssteg som leder till kosmetiska förbättringar. Ytterligare vissa andra mindre bearbetningar syftar till att parera varierande datakvalitet.

Det slutliga handelsområdet

I ett sista steg skapas multipolygoner där de preliminära handelsområdena ligger inom 100 meter från varandra.

2023-12-18

2.5.7 Granskning av de preliminära handelsområdena

De preliminära handelsområdena kontrolleras manuellt för att hitta eventuella fel. Felen beror framförallt på dålig kvalitet på data om detaljhandelsföretagen där de till exempel har haft en felaktig SNI-kod. I slutkontrollen upptäcktes till exempel att några preliminära handelsområden innehöll detaljhandelsföretag med felaktiga SNI-koder. Det gjorde att en handfull preliminära handelsområden som inte uppfyllde kriterierna för bildandet av handelsområden raderades manuellt.

På något enstaka ställe blir de preliminära handelsområdena för stora och inkluderar större områden åkermark eller skogsmark. I dessa fall klipps åkermark eller skogsmark bort manuellt. På några ställen kan modellen inte fånga stora parkeringsytor, som till exempel i handelsområdet i Ullared. Där har det preliminära handelsområdet utökats med parkeringen, för att ge handelsområdet en realistisk utbredning.

De preliminära handelsområdena blir till färdiga handelsområden när dessa manuella justeringar gjorts, geometrierna tvättats på eventuella geometriska fel, statistik beräknats och ID-nummer lagts på.

2.6 Granskning

Granskningen har gjorts enligt en specialanpassad checklista för produkten, som innehåller moment för indata/mikrodata, bearbetning och resultat/makrodata.

Vid insamlingen av data kontrolleras att filerna är fullständiga, så de kan öppnas i avsedda system. SCB kontrollerar även att dokumentation av registren följer med i leveransen.

Granskning av indata har gjorts på en både översiktlig och detaljerad nivå. Granskningen har framförallt gjorts i GIS-miljö, där registerdata har jämförts mot bakgrundskartor av olika format. Det ger en bild av om registerobjektet finns på rätt geografisk plats, till exempel att en arbetsplats kan kopplas till en byggnad.

Särskilt för större objekt har granskning gjorts med internet-tjänster som källa, då granskningen har krävt inblick i gatumiljöer. Fältstudier har inte gjorts.

2.6.1 Granskning under insamlingen

Uppgifter i företagsdatabasen har granskats avseende adresser och SNI-kodning. Se kvalitetsdeklarationen på undersökningens webbsida <https://www.scb.se/mi0815> för en detaljerad beskrivning.

2023-12-18

2.6.2 Granskning av mikrodata

När registerinformationen och geodata har förts samman och handelsområdena har skapats, utgör dessa områden mikrodata för statistiken om handelsområden.

Manuell granskning har gjorts av varje handelsområde i syfte att hitta fel som beror på brister i indata. Granskningen har gjorts via jämförelser med ett flertal olika datakällor, såsom WMS-tjänster med ortofoton och topografisk karta från Lantmäteriet, samt gatuvyer tillgängliga i öppna internet-tjänster. För att säkerställa en så konsekvent metod och enhetliga områden som möjligt har granskning genomförts av flera personer vid SCB.

Granskningen har i några fall lett till justeringar. Dessa beskrivs närmare i kvalitetsdeklarationen på undersökningens webbsida <https://www.scb.se/mi0815>, avsnitt "2.2.5 Bearbetning".

2.6.3 Granskning av makrodata

Produktens checklista för granskning av makrodata utgår från SCB:s allmänna checklista för outputgranskning. För produktens del är den uppdelad i momenten:

- Kontroll av arbete i GIS (geografiska informationssystem)
- Kontroll av beräkningar i Excel
- Rimlighet i värden

Eventuella avvikelser dokumenteras i checklistan.

2.6.4 Granskning av redovisning

Produktens checklista för granskning av redovisning utgår från SCB:s allmänna checklista för slutgranskning. För produktens del är den uppdelad i momenten:

- Arbetsfiler granskas mot färdiga tabeller
- Siffror i text granskas mot siffror i tabeller
- Tabeller granskas mot tabeller
- Läs igenom allt, granska text
- Diverse övrigt inför publicering av officiell statistik, specifikt för SCB:s publiceringsverktyg och policys för granskning. Mer information finns i SCB:s verksamhetsstöd.

2.7 Skattningsförfarande

Geodata och kartor kan sägas vara en skattning av verkligheten, genom att verkligheten måste förminsкас till en viss skala för att få plats på kartan. När objekt presenteras i förminskad form tappas en del av detaljrikedomen bort. Som exempel kan nämnas ett vattendrag, som i verkligheten kan bestå av många små kurvor och former. Men i de data som ligger till grund för denna undersökning

presenteras Sveriges vatten i skala 1:10 000, vilket leder till att små detaljer försvinner.

Dessutom är en platt karta alltid en skattning av jordklotet, eftersom det är omöjligt att på en karta helt fånga jordklotets rundade form.

Att definiera geografiska objekt är också att skatta dem. I den här undersökningen används objektstypen Handelsområden, där SCB via en viss definition har skattat vad som anses utgöra ett handelsområde. De områden som inte faller inom denna ram ingår inte i undersökningen.

2.7.1 Principer och antaganden

Syftet med statistiken är att beskriva handelsområden i Sverige. Bearbetningen av statistiken utgår från att geodata visar verkligheten, eftersom SCB använder den mest detaljerade geodata som finns att tillgå inom området. SCB:s definition är dock ett modellantagande, där syftet är att hitta minsta gemensamma nämnare för alla Sveriges handelsområden, för att samma modell ska kunna användas för alla typer av handelsområden. Begreppet "handelsområde" kan innehålla en stor variation av typområden. Förutom externa köpcentrum, handelsplatser och handelsgator, förekommer områden av typen förortscentrum och småstadscentrum. SCB:s modellantagande kan därför leda till både under- och övertäckning, i förhållande till användarens bild av hur ett handelsområde bör definieras och avgränsas.

I SCB:s data finns områden som i mindre grad präglas av detaljhandel, men där företagen ändå ligger så tätt att de enligt SCB:s definition klassas som handelsområden. Det omvända förekommer när antalet arbetsställen är för få för att bilda handelsområden, trots ett stort antal anställda och att området i fråga präglas av handel. Det kan t.ex. handla om en större butik/stormarknad som har för långt avstånd till omgivande handel.

SCB har inte gjort någon manuell bedömning av huruvida ett automatiskt genererat handelsområde är ett korrekt sådant eller ej. All bearbetning som resulterar i ett handelsområde, enligt SCB:s definition, har därför accepterats som ett sådant. Det är därför möjligt att områden som av andra uppfattas som handelsområden saknas i SCB:s statistik. Även det motsatta kan förekomma.

Ovanstående beskrivs ytterligare i produktens kvalitetsdeklaration.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Arealer

Arealuppgifterna har beräknats av SCB i GIS-miljö och SQL Server.

2023-12-18

Vid fördelning av arealer på läns- och kommunnivå har fördelning gjorts med hjälp av digitala gränser för kommuner och län, med en noggrannhet som motsvarar skala 1:10 000.

Antal per kommun

Ett fåtal handelsområden sträcker sig över en administrativ gräns. Vid redovisning av målstorheten *Antal per kommun* redovisas objekten som ett område i varje kommun.

Antal anställda och arbetsställen

Statistik över antal arbetsställen och anställda inom detaljhandel är beroende av företagsdatabasens kvalitet på uppgifter över branschkodning (SNI), arbetsställens adresser och antal anställda per arbetsställe. Summering av uppgifter per handelsområden har gjorts med så kallad point-in-polygon-metod, där uppgifter från företagsdatabasen summeras, när de är belägna inom ett handelsområdes gränser.

Antal anställda redovisas avrundat till jämna 50-tal, bland annat med anledning av osäkerhet i datakvalitet.

Statistik per tätort

Tätorter är en egen regional indelning av statistiken. SCB:s egen avgränsning och klassificering av tätorter har använts. Den tas fram i en egen undersökning och innebär i sig en skattning av vad som kan antas vara tätortsmark. Mer information om undersökningen tätorter finns på webbsidan www.scb.se/MI0810.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Osäkerhetsmått har inte beräknats i siffror. Dokumentation av osäkerhet finns istället i textformat i statistikens kvalitetsdeklaration, tillgänglig på <https://www.scb.se/mi0815>. Enligt den anses statistikens tillförlitlighet vara acceptabel. Den osäkerhetskälla som mest påverkar statistikens tillförlitlighet är brister i de register och geodata som ligger till grund för skapandet av handelsområdena. Det handlar både om objekt som helt saknas och att objekt som har fel värden. De vanligast förekommande felen rör adresser och SNI-kodning i företagsdatabasen.

2.7.4 Röjandekontroll

SCB:s definition av handelsområden innebär i sig en röjandekontroll, eftersom inga områden redovisar uppgifter om färre arbetsställen än fyra. Antal anställda redovisas avrundat till jämna 50-tal, bland annat med anledning av röjanderisk.

3 Genomförande

SCB:s framtagning av geografiska områden har huvudsakligen gjorts i GIS-programvaran FME medan beräkning av statistik har gjorts i SQL Server.

3.1 Kvantitativ information

Antalet handelsområden i undersökningen är 585, avseende referenstiden 2020-12-31. Antalet arbetsställen inom detaljhandel, belägna i handelsområden uppgår till knappt 16 000 stycken. Antalet anställda, kopplade till dessa arbetsställen, summerar till drygt 168 000 personer.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Statistiken stämmer väl överens med den tabellplan som upprättades innan produktionens start.